

de kon het debiet van het Leiewater geregeld worden door de stuw van het Pas of de Rode-Torenstuw.

Deze toren werd zo genoemd omdat hij in rode baksteen was opgetrokken. Hij bestond reeds in de 13de eeuw en werd afgebroken in 1578.

Heden herinnert ons alleen de Rode-Torenkaai nog aan het bestaan van deze toren. Op het panoramisch zicht van Gent anno 1534, is hij zeer duidelijk te zien.

(1) De eerste vermelding : 1325 - an de Passebrugge.

In 1354 - an de poorte ter Speybrugge (= Rode-Torenbrug).

Volgens L. Liejevrouw-Coopman was de oude (volkse) benaming van de brug : Duvelsbrugge !

M. LABYN
('t Vervolgt)

“*Rechtzetting* : In ons vorig nummer zijn een paar spijtige foutjes geslopen. De meeste van onze lezers zullen ook wel bemerkt hebben dat op p. 97 de ondertiteling van de foto's verwisseld werd en dat het natuurlijk niet gaat over de Verdeelbrug maar over de OORDEELBRUG.

Bij het plannetje op p. 93 ontbrak de volgende referentie : Uit Stadsarcheologie 1983 - Jg. 7 - Nr. 1 - J. Baldewijns en M.C. Laleman : De Stadsomwalling aan de Brugse Poort.”

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE Nr. 41

Op 1 december 1897 stelde Armand Heins in het Frans, in de rubriek “Burgerlijke gebouwen” - Vrijdagmarkt - XIIIe eeuw” een fiche op over

HET UTENHOVE STEEN

Dit groot gebouw in Doornikse steen, waarschijnlijk opgericht in de XIIIe eeuw, werd spijtig genoeg bijna volledig afgebroken in 1839 om plaats te maken voor twee banale huizen.

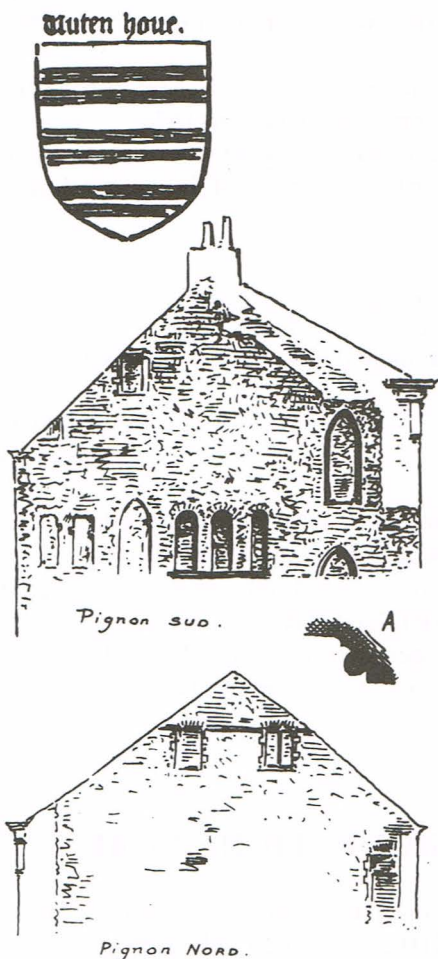
Van het oude steen van de familie Utenhove blijven er slechts twee zijmuren over.

Deze van het *Zuiden* steekt uit boven de aanpalende huizen en, van op de Vrijdagmarkt, ziet men een door lijstwerk omsloten groot, blind, ogivaal venster.

Dit venster bevindt zich een beetje onder wat het spoor schijnt te zijn van een brede dakgoot, achter de oorspronkelijke kantelen.

Deze dakgoten kwamen uit aan de twee torentjes die de hoeken van het gebouw bekroonden.

Een ander, meer modern, venster kan gezien worden, hoger op dezelfde puntgevel, maar langs de tegenoverliggende zijde.

Schets die de fiche illustreerde.
(Foto Stadsarchief)

Verskillende andere dichtgemaakte vensteropeningen kunnen gezien worden van op de zolder van het aanpalend huis, alsook van uit het dakvenster van een dak dat verbonden is met deze muur.

Van deze verschillende motieven hebben wij de hierbijgevoegde schets gemaakt.

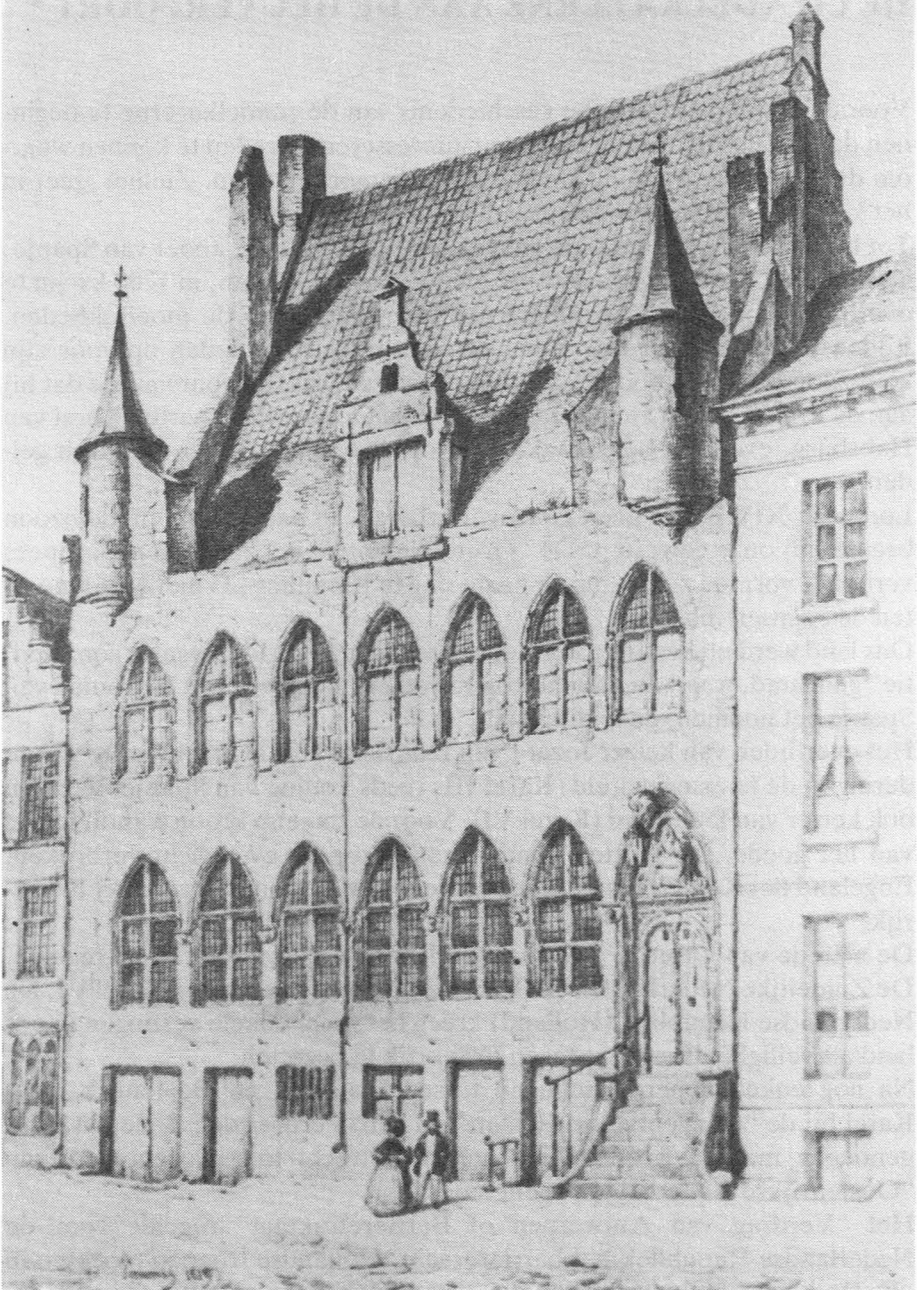
Er valt op te merken dat drie van deze openingen rondbogig zijn, wat er schijnt op te wijzen dat aan dit gebouw een grotere ouderdom moet toegekend worden dan de gewoonlijk geciteerde XIVe eeuw. De *Noord*-gevel die onlangs vrijkwam na het slopen van de uitgebrande *Vooruit* vertoont geen architecturale motieven die de aandacht waard zijn. Enkele sporen van vensters, verloren in een dikwijls vernieuwd metselwerk, schijnen van de XVIIe eeuw te zijn.

Een gebeeldhouwde raaf in blauwe steen en een beeldje van de Maagd (van de XVIIe eeuw) die de deur bekroonden, worden bewaard in het Museum voor Stenen Voorwerpen.

Om een idee te krijgen van het algemeen aanzicht van de gevel, kan men een tekening raadplegen die nauwgezet gemaakt werd door J. Vermeersch in 1839.

Dit werk bevindt zich nu in de Stadsbibliotheek.

Men zal de beschrijving en de geschiedenis van het gebouw, dat in de XVIIe eeuw het lokaal van de merceniers was, terugvinden in de *Messenger des sciences historiques*, 1839 (opgesteld door Ph. Blommaert), pp. 153-160. - Cf. Fr. De Potter, *Gent*, t. VI.

Het Utenhovesteen op de Vrijdagmarkt.

DE CITADELKAZERNE AAN DE HEUVERPOORT *

Vooraleer aan de eigenlijke geschiedenis van de citadelkazerne te beginnen dachten we dat het de lezer zou interesseren de reden te kennen waarom die versterking aan de Heuverpoort er moest komen. Ziehier, zeer in het kort, het verhaal van “de Barrière der Nederlanden”.

Tot bij het begin van de 18de eeuw lag België onder de knoet van Spanje. Toen Karel II, koning van Spanje en dus onze soeverein, in 1700 kwam te overlijden zonder erfgenamen na te laten begonnen de moeilijkheden. Lodewijk XIV, de Franse zonnekoning, eiste de gebieden op voor zijn kleinzoon Filips die door Karel II aangewezen was, op voorwaarde dat hij aan de Franse kroon zou verzaken. Ook de Oostenrijkse hertog Karel van Habsburg, evenzeer aanspraakmaker op de Spaanse kroon, liet zich gelden.

Lodewijk XIV liet er geen gras over groeien. In naam van zijn kleinzoon bezette hij onze gewesten. De “Grote Alliantie” het zogeheten Europees verbond, vormde zich terug en na de slag te Ramillies (23 mei 1706) moesten de Fransen inbinden.

Ons land werd nu bestuurd door een commissie “Anglo-Bataafse conferentie” genaamd, waarvan aartshertog Karel, die zich nu Karel III koning van Spanje liet noemen, de leiding had.

Het overlijden van keizer Jozef I van Duitsland (1711) bracht grote verandering in de heerserswereld. Karel III, reeds koning van Spanje, werd nu ook keizer van Duitsland (Karel VI). Voor de Engelse kroon was dit teveel van het goede. De Britten vonden het Europees evenwicht verbroken. Engeland liet Karel VI in de steek en begon onderhandelingen met Frankrijk.

De “Vrede van Utrecht” (11 april 1713) moest alles tot het beste regelen. De Zuidelijke Nederlanden (België) werden toegewezen aan Karel VI. De Nederlandse Republiek (Holland) kreeg het recht enkele vestingen in ons land als veiligheidsbarrière tegen Frankrijk te bezetten.

Na nog enkele schermutselingen tussen Frankrijk en Oostenrijk nam Karel bij de “Conventie van Rastatt” en het “Verdrag van Baden” (1714) genoegen met het grondgebied hem te Utrecht toegewezen, voortaan “Oostenrijkse Nederlanden” geheten.

Het “Verdrag van Antwerpen of Barrièretraktaat” regelde voor de Nederlandse Republiek het barrièrerecht. Hollandse troepen mochten in ons land acht punten bezetten die als strategisch werden beschouwd. (1) Gent viel buiten het lijstje, de stad moest worden verdedigd door nationale troepen.

* Het eerste artikel in deze reeks verscheen in “Ghendtsche Tydinghen” 1985, Nr. 4.